

מראי מקומות - יבמות

ה.

אלא בכל אופן של פטור ערוה, דצרתה ג"כ פטורה [וודאי צריך קרא לצרה בכל גוונא].

ה. לקולא ולחומרא, לחומרא מקשינן

הק' הערוך לנה, הא גם איפכא הוי קולא, שהרי פטורה לשוק בלא יבום וחליצה. וכ' דעכ"ז צריך לומר דזה חמור טפי, משום דכרת הוא, ולכן חשיב היקש לחומרא.

ה. ותרי מחדא לא ילפי

הק' תוס', א"כ, למה צרת איילונית פוטרת צרתה [למאן דפוטרת], הא אין כאן אלא איסור אחד, ונילף מאשת אח שאינה פוטרת. ותי' דכיון דממ"נ היא אסורה, דהא כתי' אשר תלד, א"כ גם צרתה פטורה. וכ' בחי' ר' שמעון (ריש סי' א') להוכיח מקו' תוס', דעיקר מה דפטורה צרתה אינו משום שהיא עצמה פטורה, אלא מחמת איסורה, דערוה היא, ולכן בצרת איילונית, שאין כאן איסור ערוה מלבד האיסור אשת אח, שפיר הק' למה צרתה אסורה. ומה שתי' דממ"נ היא אסורה, אי"ז חזרה על עיקר הנחת הקו', לומר דבאמת תלוי בפטורה, אלא התירוץ הוא דמה שהצרה אסורה, זהו בתולדה מן איסור הערוה, דאם הערוה אסורה, גם צרתה אסורה, ולא שייך לחלק בין חד איסור לתרי איסורי, דזה ילפי' מאחות אשה, דאם הערוה אסורה, גם הצרה אסורה (ועדיין צ"ב).

ו. צרה נמי לא תיבעי קרא, משום דאין

עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת

ע' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (הל' יבום, עמ"כ 30), שכ' להוכיח מזה דמה דערוה פוטרת צרתה מיבום וחליצה, אי"ז רק דין פטור מן החליצה ומן היבום, אלא דהערוה אוסרת צרתה, והצרה עצמה חשובה ללא תעשה שיש בו כרת. וכן הוכיח מהא דאמר' דאצטריך קרא למשרי צרת ערוה שלא במקום מצוה, הרי עכ"פ במקום מצוה יש דין ערוה ד"צרת ערוה" דרביע עלי' (דהא שלא במקום מצוה ודאי צריך להיות שם ערוה חדשה, דהא אינה אשת אח כלל, וא"כ לכאו' כוונתו לומר דמה שחידשה התורה דבכה"ג מותר, אי"ז משום דבאמת צרת ערוה לאו ערוה היא, אלא דבאמת ערוה היא, רק דוקא במקום מצוה). אולם ע' בחי' ר' שמעון (סי' ו') דאכן כ' דמה דסברה הגמ' דצרת ערוה הוי ערוה חדשה, זהו רק כל זמן שלא דרשי' דרק במקום מצוה אסורה, אבל אחר שדרשי' כן, אי"צ לומר דצרת ערוה אסורה מדין חדש של צרת ערוה, אלא דפטורה מדין צרת ערוה [וממילא אסורה מדין אשת אח שלא במקום מצוה].

וע"ע במהר"ם דפי' קו' הגמ' כן, דעכשיו ס"ל להגמ' דצרת ערוה אסורה אף שלא במקום מצוה, וכיון דהצרת ערוה אסורה כערוה עצמה, א"כ למה צריך קרא לאוסרה ליבום, הא הוי לא תעשה שיש בו כרת, ואין עשה דוחה ת"ל שיש בו כרת.

א. תינח היכא דנשא מת ומת, ואח"כ נשא חי

ע' בקובץ הערות (י"א, ח') שכ' לפרש בב' אופנים - א) כללא דהואיל ואשתרי אשתרי לא מהני אלא לענין שלא יחול האיסור השני מתחלתו, אבל לא להפקיעו אם כבר חל. ב) היכא דכבר נאסר, אמרי' דמאי חזית דאזלי' בתר ההיתר, ואמרי' דהואיל ואשתרי אשתרי, ליזיל בתר איסורא, ולימא הואיל ונאסר נאסר. וכ' דנפק"מ אם חלין ב' האיסורים בב"א, דלצד א', שפיר אמרי' בכה"ג הואיל ואשתרי אשתרי, למנוע חלות האיסור מתחלתו, אבל לפי' השני ג"כ לא אמרי' הואיל ואשתרי בכה"ג, דגם בזה שייך לומר מאי חזית.

ב. אלא כי איצטריך עליה היכא

דנשא מת ומת, ואח"כ נשא חי

הק' התוס' ישנים, איך נושא החי, הא אחות זקוקתו היא. ותי' שאינו אלא מדרבנן [וכאן הגמ' רוצה לפרש למאי צריך קרא דעליה]. וע' בשו"ת הרשב"א (א', שנ"ח), דצייד לתרץ דסוגיין ס"ל דאין זיקה (ויש לע' למה לא תי' בפשוטו כהתנ"י, ואולי ס"ל דזיקה דאורייתא, וצ"ע אם שייך לומר כן), וע' במהרש"א דג"כ כ' ב' תירוצים אלו. וע"ע במאירי שכ' דמיירי בג' אחין, מת ראובן ולא אשתו נזקקה לשמעון ולוי, וכנס שמעון ואח"כ נשא לוי את אחותה, ושוב מת שמעון, ועכשיו נזקקה ללוי שהיא אחות אשתו, וה"א דהואיל וביני ביני היתה מותרת לו מצד דיני אשת אח, ממילא גם תהי' מותרת לו מחמת האיסור דאחות אשה, לכך צריך עליה. וע' בחי' ר' נחום (צ"ה), דכ' דלמדנו דבר גדול מהמאירי, דההיתר בנפילה ראשונה מתיר גם לייבם בנפילה שני', ולא אמרי' דאחר שייבם השני, בטל ההיתר של הנפילה ראשונה, דאם אמרי' כן, מה שייך לומר דהואיל ואשתרי האשת אח הותר האחות אשה, הא הותר זה עבר ובטל, אע"כ כנ"ל, דגם עכשיו מותרת מחמת היתר זו.

ג. היכא דנשא מת ומת, ואח"כ נשא חי

ע' בשו"ת רעק"א (תנינא, ק"ט [הובא בחי' כאן]) שנקט השואל דכמו דצריכין קרא דעליה לציור זה, ה"ה קרא דלצורר מיירי בכה"ג, וא"כ ע"כ שייך לפטור הצרה בציור זה ג"כ. דהיינו, היכא שנשא המת ב' נשים ומת, ואח"כ נשא החי אחות א' הנשים, ה"א דהואיל ואשתרי האיסור אשת אח אשתרי נמי האיסור אחות אשה, קמ"ל עליה דאסורה, וע"ז בא קרא דלצורר, לומר דגם הצרה אסורה [ופטורה] בכה"ג. וע"ש מה שהק' עפ"ז. אבל כ' רעק"א דשגג בזה, דהא אי' בתוס' לקמן (כ: ד"ה חליצה) דהערוה אינה פוטרת הצרה אם לא היתה ערוה בשעת הנפילה ליבום, דכל מה שפוטרת צרתה הוא בשעת מיתה, אבל אם בשעת מיתה לא היתה ערוה, א"כ אפי' אם נעשית ערוה אח"כ, צרתה עדיין מותרת ליבום. ואף דקרא דעליה מיירי בכה"ג, אבל קרא דלצורר ע"כ לא מיירי בכה"ג,